

Willem van de Wakker, een dolende telegrafist

Er kwamen heel wat mensen naar het Van Goghmuseum Vincentre speciaal om ook de (tijdelijke) tentoonstelling te zien over de vier Eindhovense schildersvrienden van Vincent van Gogh. Over één van hen, de Eindhovense spoorwegtelegrafist Willem van de Wakker wordt verteld dat Vincent hem tijdens werktijd eens heeft weggehaald uit zijn stationskantoortje. Er moest dringend geschilderd worden! Over die man willen bezoekers wel wat meer weten. Wie was toch die Willem van de Wakker?

In een volgend artikel komen wij terug op de vraag wat is de link tussen Willem van de Wakker en het Nuenen van Vincent van Gogh.

Het antwoord op deze vraag geeft Peter van Schaijk, een Nijmeegse vriend van Jan Ulijn en lid van de heemkundekring aldaar. In een volgend artikel komen zij terug op de vraag wat is de link tussen Willem van de Wakker en het Nuenen van Vincent van Gogh.

Vorig jaar bezocht ik het Vincentre in Nuenen, het nieuwe Van Gogh Centrum aan de Berg dat op 18 juli 2010 haar deuren voor het publiek opende. Het is een prachtig museum waar je ontdekt hoe Vincent leefde en schilderde in Nuenen. Een apart deel van het museum is ingericht voor de Brabantse vrienden/schilders van Vincent zoals Dimmen Gestel, Anton Kerssemakers, Antoon Hermans en

Willem van de Wakker. Bij het lezen van de informatie over laatstgenoemde vriend Willem, las ik dat hij in 1927 in Nijmegen was overleden (zelfmoord). De wortels, de handel en wandel, het levensverhaal van Willem dus, had direct mijn interesse. Bij thuiskomst ben ik –stadgenoot van Willem - aan de slag gegaan.

Hij zag het levenslicht op zondag 17 april 1859 in de namiddag rond 18.00 uur in Stad Almelo (O). Hij werd thuis geboren in wijk 3. Zijn vader, van beroep cipier, deed één dag later de aangifte in tegenwoordigheid van twee getuige, een deurwaarder en een conciërge. Hij kreeg de doopnamen: Willem Fredrik Johannes Maria.

Zijn vader, Willem van de Wakker, werd op 22 maart 1819 geboren in Deventer en overleed op 25 mei 1885, 66 jaar oud, te Oss. Hij was de zoon van Albertus van de Wakker en Maria Bouwman en was klerk op het parket van het Provinciaal Gerechtshof in 's-Hertogenbosch, woonde daar ook, en trouwt op 15 september 1852 te 's-Hertogenbosch met Maria Catharina Ummels, geboren in 's-

Hertogenbosch op 8 mei 1819 en overleed op 4 oktober 1889, 70 jaar oud, te Eindhoven. Zij was de dochter van Wilhelmus Ummels en Joanna Burghout. Het echtpaar verhuisde al vrij spoedig naar Stad Almelo, daar was een Arrondissementsrechtbank. Vader Willem werd in 1863 benoemd als bewaarder van het Huis van Bewaring in Zwolle op een wedde van f.1000,-/jr.; en werd in 1868 overgeplaatst naar het Gevang in Almelo.

Telegrafist

Hier groeide hun zoon Willem dus op, vermoedelijk als enig kind, althans ik kan verder geen kinderen vinden uit dit huwelijk. De uitvinding van de telegraaf bracht in de 19e eeuw een grote omwenteling doordat het voor het eerst mogelijk werd snel op lange afstand met elkaar te communiceren. Willem zag hier wel brood in en ging de opleiding tot telegrafist volgen en later tot rijkstelegrafist. Vooral voor de spoorwegen betekende de telegraaf een enorme verbetering voor de communicatie tussen stations en daarmee voor de veiligheid. We komen Willem dan ook regelmatig tegen als telegrafist op een spoorwegstation.

Als volwassen jongeman, hij is dan 23 jaar, wordt hij op 9 januari 1883 ingeschreven in Tilburg en neemt zijn intrek bij de familie Denekamp-de Groot, vader is zeilmaker. Het gezin heeft zes kinderen, allemaal dochters, de oudste 13 jaar, de

jongste is net geboren en er zijn nog twee kamergenoten. Willem woonde voorheen in 's-Gravensande (ZH).

Eindhoven

Hij zal hier anderhalf jaar verblijven en gaat dan naar Eindhoven waar hij op 3 juni 1884 gaat wonen bij het echtpaar Stultiëns-Meeuwis in de Rozemarijnstraat B 253, nu Jan van Lieshoutstraat. Jan Stultiëns is kleermaker, ze hebben dan zes kinderen. Er zullen nog drie kinderen worden geboren waarvan er één op 1-jarige leeftijd overlijdt. De ouders van Willem wonen dan in Oss en als vader op 25 mei 1885 komt te overlijden, verhuist moeder naar Eindhoven, een logische stap richting haar zoon.

Ze vestigt zich op 19 september 1885 in de Rechtestraat, C 300, gelijktijdig trekt ook Willem bij haar in. Hier zal moeder op 4 oktober 1889 overlijden. In deze Eindhovense periode gaat hij trouwen. Een meisje uit Stad Almelo, zijn geboorteplaats. Of hij haar al lang kende, weet ik niet; misschien kwam hij nog wel eens in Stad Almelo.

Verhuizen

Hij trouwt in aanwezigheid van zijn moeder in Stad Almelo op 30 januari 1888 met Hendrika Jacoba Huberta Löffelman, zonder beroep, geboren 3 november 1859 te Stad Almelo en dochter van Bernardus Wilhelmus Löffelman, pettenmaker, en Elisabeth Messing. Onder de vier getuigen zijn er twee familieleden, ooms van de bruid, Nicolaas Breijder, koopman en Bernardus Willebordus Löffelman, bakker. Het jonge echtpaar, Rooms Katholiek, gaat - met de moeder van Willem - weer terug naar de oude plek in Eindhoven. Na het overlijden van moeder verhuist het echtpaar naar de Willemstraat, C 696, en op 10 mei 1891 komt Rotterdam in zicht. Dit zal zeker te maken hebben met zijn functie als rijkstelegrafist, overal inzetbaar dus. In het adresboek van Rotterdam 1893: de eerste vermelding: W. van de Wakker, commies bij de telegrafie, Noordsingel 216. In 1894 woont hij: Tuindersstraat 71 en in 1897 in de Van Oldebarneveldtstraat 76.

Vanuit Leiden, tussendoor toch Rotterdam verlaten, gaan Willem van de Wakker en zijn vrouw Hendrika op 29 juni 1905 in Nijmegen wonen en wel in de Fransestraat (wijk Galgenveld) nummer 20. Dan verhuizen zij op 28 september 1905 naar Venlo en vestigen zich op 22 september 1911 wederom in Rotterdam en wel in de Saftlevenstraat 24B.

Op 28 april 1914 verhuizen ze opnieuw naar Nijmegen, worden op 6 mei 1914 ingeschreven op woonadres: Berg en Dalseweg 58.

Verdriet

De reden voor terugkeer in Nijmegen is waarschijnlijk het feit dat de broer van zijn vrouw ook in deze stad woonde, nl. Petrus Theodorus Löffelmann. Willem van de Wakker en zijn vrouw zullen tot aan hun dood hier blijven wonen en je mag toch aannemen dat juist deze periode veel kunstzinnig werk van Willem moet hebben opgeleverd.

Helaas kan ik er niets over vinden, ook niet bij navraag in het Valkhofmuseum. Het echtpaar blijft kinderloos.

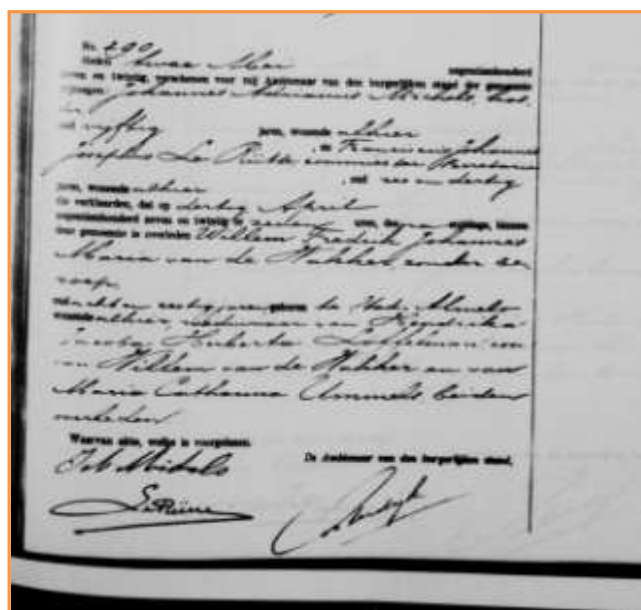
Zijn vrouw overlijdt op 7 januari 1927, 67 jaar oud en ruim drie maanden later op 30 april overlijdt Willem van de Wakker op 68-jarige leeftijd. Het verdriet om de

dood van zijn vrouw doet hem besluiten om, als hij na een operatie uit narcose komt, zelf de stekker van een medisch apparaat uit het stopcontact te trekken. De arts noteert als oorzaak van overlijden: myocarditis / ontsteking van de hartspier. Dit alles speelt zich af in het Canisius-ziekenhuis te Nijmegen.

Zij werden beiden begraven op de R.K. Begraafplaats aan de Daalseweg in Nijmegen en wel in vak 27, rij 6, nummer 3. Een 1ste klasse-graf met een looptijd van 50 jaar. Helaas is er geen vermelding van een familie-contactpersoon.

Na zijn overlijden op 30 april 1927 heeft de familie Van de Wakker nog geprobeerd om schilderwerk van Willem te laten verkopen bij Sotheby. Alles kwam echter onverkocht terug en is toen onder de familieleden verdeeld. In 2012 mocht het Vincentre in het kader van hun tentoonstelling "Brabant en Den Haag uit de doeken" een royale gift ontvangen van vier aquarellen van Willem van de Wakker.

Ter ere van Willem werd er rond 1968 in Nueneen een straatnaam naar hem vernoemd, de Willem van de Wakkerstraat. Deze vormt de verbinding tussen de Bart de Ligtstraat en de Rappardstraat / A. Rijkenstraat.

Overlijdensakte van Willem van de Wakker, 2-5-1927

Onverkocht werk

In het Van Gogh Centrum Vincentre hangen nu dus vier werken van Willem van de Wakker. Elke bezoeker kan zelf beoordelen in hoeverre daar de trekken van zijn leermeester Vincent van Gogh in zijn terug te vinden. Wel kunnen we vaststellen dat er een overeenkomst is tussen Willem en zijn leermeester Vincent: van beide schilders is tijdens hun leven geen werk verkocht.

In een tweede artikel in de volgende Nieuwsbrief zal ik samen met mijn vriend en gids Jan Ulijn wat preciezer ingaan op de relatie van Willem van de Wakker en het Nueneen van Vincent van Gogh.

Peter van Schaijk - Gast, Heemkundekring Nijmegen

05-2013